

heele ligchaam zich uitbreidde en al donkerder werd: daarbij was de urin donker geelbruin. Die groote geschiktheid om alle weefsels te doordringen en de bittere smaak bragten hem op de gedachte door dit middel de overal aanwezige Trichinen te treffen, en in hunne verdere ontwikkeling te stuiten en tevens ook voordeelig te werken op de mogelijk in het darmkanaal nog aanwezige Trichinen. (Zie zijn boven pag. 26 medegedeeld ziektegeval.)

FRIEDREICH is geneigd den gunstigen afloop in het bedoelde ziektegeval als misschien door het middel bevorderd te noemen. Hij vindt daarvoor eenigen grond in het teruggaan der verschijnselen, nadat het middel eenige dagen gegeven was en verder in het minder veelvuldig vinden van Trichinen in de onderzochte spierstukjes. Wij voor ons vinden dit laatste niet bewijzend bij het steeds nog levend aantreffen der Trichinen en dit zelfs de laatste maal toen de lijder nagenoeg hersteld was. De incapseling der Trichinen schijnt voor als nog het gewone eind harer reizen in de spieren te zijn.

Dat het kali pikronitricum wormdrijvende eigenschappen zou bezitten, daarvan kunnen de door Fr. aangevoerde gronden ons nog niet overtuigen. De getrichiniseerde slagersknecht was de eerste dagen der waarneming in het gasthuis, vóórdat hij het middel gebruikte, eenige taenia-stukken kwijt geraakt; toen hij nu later hersteld zonder effect *kouso* gebruikte, besluit Fr. dat zijne taenia inmiddels verdwenen is ten gevolge van het gebruikte middel? De hond, waarop hij proeven nam was vroeger wel stukken taenia kwijtgeraakt; bij de sectie vond Fr. die niet meer. Het geval van eenen anderen slagersknecht, die eene zeer groote taenia ontlastte na eenige doses van het kali pikronitricum (3 d.d. gr. V met *pulv. rad. Jalapp.* gr. X en liq. in pillen) is in ons oog ook maar half bewijzend. Gaarne stemmen wij dus in met Fr.'s wensch om nadere proeven op getrichiniseerde dieren af te wachten.

Spoediger zal voor de taenia de anthelmintische kracht van het kali pikronitricum blijken. Reeds deelt Dr. WALTER in het laatste n^o. van VIRCHOW's *Archiv.* (1862) mede, dat eene gezonde vrouw, die eerst *kouso* later een sterke dosis (decoct.?) van *cort. r. punic. granat.* te vergeefs gebruikt had, want van tijd tot tijd bleven er worm-leden in de ontlasting, den 20sten November, na sinds 15 Nov. driemaal daags vijf pillen elk met 1 grein kali pikronitricum ingenomen te hebben, haren lintworm met kop en al kwijt raakte. Zij hield geene bijzondere diët. Den vierden dag was zij al een beeld van icterus. Z.

VERANDERING VAN DE HUID BIJ DOOR DEN BLIKSEM GETROFFENEN. — RINDFLEISCH deelt eene door hem bij eenen door den bliksem gedooden man verrigte lijkopening mede, om aan te toonen dat de vertakte roode strepen, die men in zulke gevallen in den omtrek der door den bliksem getroffen plaats pleegt waar te nemen, ten onregte aan eene injectie van de bloedvaten der huid worden toegeschreven. De strepen volgden namelijk geenszins de rigting van deze vaten, maar liepen straalsgewijs naar de plaats, welke het eerst door den bliksem getroffen was (den voorsten rand der linker-okselsolte), dwars over de linea alba en vertakten zich in de rigting van het sleutelbeen, de okselsolte en de liesstreek. Daar nu alle vaten van de buikbekleedselen, slagaders, aders en lymfvaten hunne stammen aan de eene zijde in de fossa subclavicularis en axillaris, aan de andere zijde in de liesstreek hebben en naar de linea alta toe in de fijnste vertakkingen uitloopen, zoo volgt, dat de genoemde strepen niet als eene door de huid heen schemerende injectie van groote vaten kunnen beschouwd worden, maar waarschijnlijk

met de uitbreiding van het electrisch vuur in oorzakelijk verband staan. Dit werd nader bevestigd door de omstandigheid, dat de beide strepen, die zich over den onderbuik naar de heup en de regter dij uitstrekten, op verscheidene plaatsen door volkomen normale huidplekken werden afgebroken. De oorzaak van dit verschijnsel bleek te zijn, dat de getroffen persoon zijn broek met een naauw toegehaalden lederen riem boven de heupen vastgemaakt en hierdoor de huid van de onderbuikstreek in eene reeks van plooiën gevouwen had, welke waaijervormig zich van de symphysis naar boven en buiten uitstrekende de vermelde roode strepen loodrecht doorsneden. Doordien nu het vuur langs de oppervlakte der huid heengleed, veroorzaakte het allereen op de meest verhevene gedeelten der plooiën erytheem en liet de daar tusschen gelegene diepten ongedeed, waardoor later bij het glad worden der huid de roode strepen afgebroken moesten schijnen. (VIRCHOW's *Archiv.* XXV blz. 417.)

J. P. G.

PLEXUS MYENTERICUS. — Onder dezen naam beschrijft LEOPOLD AUERBACH te Breslau, in eene kleine brochure, een net van zenuwvezels en gangliëncellen, door hem in de spierlaag van het darmkanaal bij vele dieren (duif, kip, konijn) en bij den mensch ontdekt.

Het zenuwnet, dat reeds vroeger door MEISSNER in den darmwand aangetoond was, ligt in het submukeuse bindweefsel, dat van onzen schrijver tusschen de kringvormige en overlangsche spiervezellaag. In de dikke darmen ligt het, op die plaatsen, waar de overlangsche spiervezels ontbreken, op de buitenvlakte der kringvormige vezellaag, onder het peritoneum.

De mazen van het nieuwe zenuwnet vormen gewonlijk vijf- of zeshoekige figuren, wier langste afmeting in de lengterigting van den darm ligt. Op ieder hoekpunt vindt men eene opeenhooping van gangliëncellen. Zijdelings gaan van de zenuwvezels fijnere takjes af, welke zich of onderling verbinden, en dan weder gangliëncellen bevatten, of eenvoudig dwars naar eene andere zenuwvezel verlopen. In den darmwand van duiven telde A., op een vierkante lijn vier grootere en eenige kleinere groepen van gangliëncellen, bij konijnen in dezelfde ruimte twintig grootere en kleinere. Bij den mensch is het getal der gangliëncellen zeer groot, maar zij zijn minder duidelijk van de zenuwvezels onderscheiden, gaan er meer spoelvormig in over. Nu en dan gelukte het den zamenhang der vezels van het zenuwnet met draden van den plexus mesentericus aan te toonen. Dit en het voorkomen der vezels overtuigde A., dat hij geene lymfvaten van den darmwand voor zenuwvezels had aangezien. Waar de draden, welke van het zenuwnet uitgaan, eindigen, kon hij niet duidelijk waarnemen; maar hij houdt het er voor, dat zij in de vezellaag dringen en in de spiervezels eindigen; terwijl het zenuwnet, dat MEISSNER aantoonde, voor het darmslijmvlies bestemd schijnt.

Later zal A. eene uitvoerige beschrijving van den plexus myentericus en van de methode, welke hij bij zijn onderzoek volgde, in het licht geven.

W. KOSTER.

INGEZONDEN STUK.

Mijn verzoek, om plaatsing der navolgende toelichtende opmerking, in eene der eerste afleveringen van het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde*, moge voldoende gemotiveerd zijn. Zij bedoelt namelijk het constateren eener onjuistheid in eene

der jongste opstellen van het *Tijdschrift* voorkomende, waartegen wij meenen te moeten protesteren en op de correctie, waarvan wij prijs stellen.

De steller van het vervolg der *Korte Beoordeeling* enz. schrijft in het Januarijnummer van het *Nederlandsch Tijdschrift*, op pag. 41 (kol. 1, reg. 13—17, v. o.) aldus:

„De éene partij toch (zie de stukken XLV... enz.) wil de woorden van de eerste zinsnede: „in alle gemeenten van het Rijk,” veranderd hebben in: „al de gemeenten van het Rijk, waar hun dit tot nu toe veroorloofd was.””

Daar door dezen schrijver mijne brochure betrekkelijk het Wetsontwerp met n°. XLV... is geregistreerd, zoo blijkt mij uit de aangehaalde regelen, dat, volgens hem, mijne meening betrekkelijk Art. 16 met die der partij zoude overeenstemmen, waarvan hij spreekt. Daar onze opinie betrekkelijk dit Art. nu juist geheel is tegenovergesteld van die der partij door den Schr. bedoeld, zoo veroorloven wij ons, ter handhaving onzer ware en openlijk uitgesprokene meening in deze, de aanhaling van eenige regelen, voorkomende in onze door den schrijver der *Korte Beoordeeling* bedoelde brochure en waarin de onjuistheid zijner uitspraak, voor zóo verre onze opinie aangaat, zal blijken.

Op pag. 13, reg. 14 v. b., is in onze brochure het navolgende te lezen:

„Behoudens nu de aan de bestaande 1 lattelands-Heelmeesters toe te kennen bevoegdheid tot vestiging in elke Provincie des Rijks, en in elke gemeente, stad of land — hetgeen zonder krenking der regten van anderen en zonder schade van het algemeen welzijn kan geschieden, — zouden wij het consequenter achten hen tevens te handhaven in den eenmaal verworven geneeskundigen rang” enz.

Het aangevoerde moge tot toelichting der straks bedoelde onjuistheid voldoende zijn,

Voor den Schr. der *Korte Beoordeeling* evenwel herhalen wij hier onze meening nog duidelijker betrekkelijk dit punt, door als onze overtuiging nogmaals uit te spreken:

Dat de *opheffing* der territoriale begrenzingsen voor de uitoefening der Genees- en Heelkunde van Plattelands-Heelmeesters ons billijk, en als in het publiek belang, noodzakelijk voorkomt; dat die opheffing nogthans volledig moet zijn en het stellen eener uitzondering hierop, wat de steden aangaat, door geene redelijke gronden kan worden gemotiveerd; dat ook in de steden, naar onze bescheidene overtuiging, niet minder behoefte bestaat aan secundaire Artsen dan ten platten lande en alzóo de Plattelands-Heelmeester daar niet minder een vruchtbaar terrein voor zijne kunst oefening zal vinden als op het platteland, waardoor dan tevens het onbevoegd uitoefenen van geneeskundige praktijk door *Apothekers* tot een niet noodzakelijk kwaad zoude kunnen worden.

Wij vertrouwen met het aangevoerde onzer opinie, betrekkelijk dit gedeelte van Art. 16, nu duidelijk genoeg te hebben uitgesproken.

Koog aan de Zaan,
1 Januarij 1863.

Dr. J. J. KERBERT.

B E R I G T E N .

BUITENLAND.

ENGELAND — In de 32ste Vergadering van de „British Association for the Advancement of Usefull Knowledge”, te Cambridge gehouden, gaf PARDY een statistisch verslag over

de sterfte onder de fabriekarbeiders in verband met de tijdperken van handelsstilstand en handelscrisis, waaraan wij het volgende ontleenen:

Gedurende 1846—47 krom het cijfer der hulpbehoevenden in Lancashire (het industriëelste Graafschap van Engeland) met 83 pCt., vergeleken met het middengetal van de drie vroegere jaren, terwijl het sterftecijfer met 36 pCt. toenam. Sedert den herfst van 1857, na het uitbreken der Amerikaanse handelscrisis tot op het einde van Junij 1858, nam de armoede in Lancashire met 45 pCt. toe. De sterfte was met die van het gelijke tijdstip van het vorige jaar vergeleken met 11.9 pCt. geklommen. Zoo deze cijfers standvastig waren, dan zoude men vooruit voor de thans heerschende „Cottonfamine” reeds het sterftedudget kunnen opmaken. Voor het eerste kwartaal van dit jaar bedraagt de toename van het sterftecijfer in Lancashire 10.9 pCt., voor het tweede echter slechts 4 pCt., dat is voor het semester 7.4 pCt., terwijl echter de armoede in het eerste kwartaal met 65.3 pCt., en in het tweede met 89.7 pCt. vermeerdert is. De cijfers dezer statistiek loopen over eene bevolking van 2,067,000 personen.

— De Hoogleeraar TAYLOR van het Guy's Hospitaal heeft in een artikel, getiteld: „Coroners inquests” in het *Edinburgh Medical Journal* van November 1862, gewezen op de hoogstgebrekkige wijze, waarop in Engeland het onderzoek plaats grijpt in gevallen van plotselingen dood, van moord, vergiftiging, verdrinking enz. Als experts in diergelijke gevallen worden dikwijls personen, die niet dan onvoldoende kennis van medico-forensische zaken in het algemeen of van Scheikunde of Anatomie bezitten, benoemd. Hij noemt dien toestand onhoudbaar en dringt op ernstige verbetering aan.

— Dr. HAWKINS is in de plaats van Sir BRODIE tot „Surgeon to the Queen in Ordinary” benoemd.

— Gedurende 1861 zijn in het Vereenigd Koningrijk, wegens varices in het algemeen, 28 recruten op de 1000, in Frankrijk slechts 10 op datzelfde getal afgewezen. Voor breuken werden er in Frankrijk 19, in Engeland daarentegen 11 per 1000 afgekeurd.

FRANKRIJK. — Sommige bladen berigten als zeker dat MALGAIGNE zijn ontslag als Chirurg bij de Charité genomen heeft, ten einde zich voortaan alleen geheel en al aan het onderwijs in de Operatieve Chirurgie te wijden.

— De woorden „Garanti par le résultat de votre stilet” in het telegram aan NÉLATON gezonden, verrat (zie vorigen jaargang, pag. 719) moeten niet in algemeenen zin, als eene sierlijke uitdrukking van hulde aan NÉLATON's ervaren hand gebracht, opgevat worden, terwijl zij in casu, op een bepaald stilet voor dat doel vervaardigd, duiden. NÉLATON had namelijk een stilet door CHARRIÈRE laten vervaardigen, bestaande uit een ivoren staafje met een mat, wit porcelein bolletje gemonteerd, („Monté d'une olive en porcelaine blanche non vernie connu sous le nom de biscuit”) opdat daarop door drukking en wrijving tegen den looden kogel eene zwarte streep, als door potlood afgeteekend, zichtbaar zoude worden; het aldus gemaakte stilet aan de Geneesheeren van GARIBALDI door NÉLATON toegezonden, bragt Dr. ZANETTI tot het in het telegram gemelde resultaat. De zwarte strepen werden door de chemische analyse duidelijk als loodstrepen aangetoond.

— TARNIER heeft een door CHARRIÈRE vervaardigden, gewijzigden „dilataateur intra-uterin” in de Académie de Médecine vertoond. Hij bestaat uit een caoutchouc blaasje met eene sonde verbonden, hetgeen tot boven het ostium uteri internum wordt ingevoerd, en dan door middel van water met kracht tot een bolvormig ligchaam wordt opgespoten. De sonde